

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 28 cor., pe jumăt. de an 14.40 C., pe un sfert de an 7.20 C. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47-82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român”, „Foia Ilustrată” și „Cucu” pe un an 10 cor., pe jumăt. de an 5 cor. Abon. la mai multe ex. 4 Cor. la an.

Jertfa sârbilor în cea mai nouă ofensivă Războiul cu România a lui Sarrail

Lugano, 16 Novembre. — Ziarele italiene ocupându-se de ofensiva generalului Sarrail pe frontul macedonean, relevă, că sârbii sunt aceia, cari s'au distins în prima linie în luptele de acolo. Sarrail a trimis o telegramă de felicitare prințului moștenitor Alexandru al Serbiei. De că-

teva zile toți miniștrii sârbi se află în apropierea câmpului de bătăie, ca în cazul când Monastir va cădea în mâinile sârbilor — să intre în acest oraș, pe care să-l facă drept capitala a reinviatului mic stat sârb.

Discursurile din prima ședință a Dumei rusești

— Contra unei păci separate contra manifestului polon —

Petersburg, 16 Nov. — Parlamentul rus, care s'a întrunit ieri după o vacanță mai lungă și-a și început dezbaterile. La prima ședință a asistat întregul corp diplomatic al Ententei.

Președintele Rodzianko a ținut un discurs, în care între altele a spus: Dușmanul e deja respins, dar opune încă rezistență cu o inversurare disperată. Își prevede înfrângerea. Acum, când victoria Ententei se pregătește e nevoie de storfări și mai mari din partea noastră, pentru a duce la sfârșit marea cauză a eliberării lumii. Președintele Dumei a propus apoi parlamentului să adreseze un inimos salut României, noul aliat.

Toți deputații ruși au făcut atunci ovații ministrului român din loja diplomaților.

Continuându-și discursul, Rodzianko a zis, că Rusia nu-și va trăda aliații și respinge cu indig-

nare ori ce ideie a unei păci separate.

Deputatul Schadlowski în numele blocului progresist a făcut o declarație în care între altele a spus:

Duma în zilele acestea se întărească dovada, că războiul trebuie de dus la un bun sfârșit și că o altă soluțiune e cu neputință. Rusia are mare încredere față de aliații ei, întieosebi față de marea Anglie, își exprimă salutul ei cald al poporului polon, care își va redobândi libertatea numai în strâns contact cu Ententa.

Guvernul rus a adresat un protest oficial contra manifestului polon al celor doi împărați ai Puterilor centrale. Rusia are singură intenția să declare Polonia cu toate provinciile ei, ca regat independent.

Un apel al lui Hindenburg în chestia alimentațiunii în timpul războiului

Berlin, 16 Nov. — »Lokalanzeiger» publică următoarea scrisoare al lui Hindenburg adresată cancelariului imperiului german:

— »Excelența Voastră cunoaște ce menire colosală are de îndeplinit industria noastră de războiu pentru un rezultat victorios al războiului. De aceea rezolvarea chestiunii muncitorești este hotărâtoare. În privința aceasta, nu numai de muncitori e vorba, ci de capacitatea fiecărui individ, care se poate obține printr'o hrănire suficientă. În mod mulțumitor oficiul de alimentațiune publică a arătat o atențiune specială hranei muncitorilor din industria de războiu. Cum însă oficiul acesta de alimentațiune poate exercita numai o slabă influență la executarea unor măsuri prielnice este de aceea necesar, să colaboreze în mod unitar toate centralele țării împreună cu autoritățile administrative și comunale. În cercurile acestor autorități pare, că nu preluțindeni s'a recunoscut, că acum e vorba de a li sau a nu li a întregii noastre națiuni și de existența imperiului nostru. Este cu neputință, ca muncitorimea noastră să fie mai departe capabilă de muncă îndestulătoare dacă nu vom putea face, ca să-și capete grăsimă și alimente îndestulătoare. Din diferite centre industriale Alu, ca încă nu s'a reușit să se facă o re-

partizare rațională a unturei. Pentru agricultura Germaniei nu e numai de interes de a-și mări producțiunea, ci e de mare importanță, că produsele și îndeosebi untura să fie puse în măsura cea mai largă la dispoziția publicului consumator, asta de bună voie. Cu constrângeri din partea statului, precum ne arată experiența, puțin se ajunge. Mult succes însă cred se va obține printr'o propagandă organizată în stil mare, de către șefii vieții agricole în favoarea hranei muncitorilor din industria de războiu. Numai printr'o colaborare rațională de bună voie a tuturor păturilor populației. Din oraș și dela sate se va putea înlătura și această criză.

»Rog pe Excelența Voastră, ca în mod foarte stăruitor să atragă atențiunea guvernelor federale autorităților administrative și comunale despre seriozitatea situației și să le îndemne să întreprindă o acțiune cu toate mijloacele, pentru o suficientă hrănire a muncitorilor din industria de războiu.

Cancelariul imperiului a adresat o scrisoare tuturor guvernelor federale, în care a alăturat această scrisoare a lui Hindenburg care e o chemare serioasă la simțul de datorie al autorităților administrative și al tuturor agricultorilor.

Lupte victorioase în nordul Munteniei. — Încă 23 ofițeri și 1800 soldați români prinși. — București din nou bombardat de aeroplanele germane.

De pe frontul românesc au sosit următoarele știri pe ziua de 15 Nov.:

În Muntenia de nord, lupta a fost continuată cu succes. Românii au lăsat în mâinile noastre 23 ofițeri, 1800 soldați și 4 tunuri. În regiunea graniței de răsărit și în Carpații păduroși înzapeziți nu s'au produs evenimente deosebite.

Höfer, mareșal locot.

Pe frontul de răsărit al Ardealului, a domnit numai slabă acțiune de luptă.

Pe drumurile ce duc în Muntenia, în luptele victorioase ce le-am dus în munți și păduri, românii au pierdut 23 ofițeri, 1800 soldați, 4 tunuri și mai multe mitralieze.

La armata mareșalului Mackensen:

Nici o schimbare a situației. Cefatea București a fost bombardată de aviatorii noștri.

v. LUDENDORFF

Comunicatul bulgar anunță:

De a lungul Dunării, focuri de pușcă între satenile și acțiuni de artilerie la Turtucaia și Silistria.

Pe frontul dobrogean nimic important.

Comunicatul român anunță:

(14 Nov.) Pe frontul de nord și de nord-vest: La granița apusană a Moldovei, artileria noastră a reușit să facă cea dușmană. În văile Trotuș, Uzu și Casin, dușmanul dela 29 Octombrie ataca fără întrerupere. Toate atacurile au fost respinse în mod singeros. Am făcut contra-atacuri și am capturat 2 ofițeri 812 soldați, 3 mitralieze și material de război. Dela valea Putna până la Predeluș ataca de luptă de artilerie și lupte fără importanță nu s'a produs nimic deosebit. În valea Praltovei lupta violentă de artilerie. În regiunea Dragoslavele, dușmanul ne-a atacat cu infanterie și artilerie grea, și ne-a silit să cedăm teren. Pe aripa noastră stîngă dușmanul a atacat violent pe malul stîng al Oltului, pozițiile noastre cari și-au schimbat de repetate ori stăpînul. La urmă, dușmanul cu noui forțe superioare a obținut un progres. Trupele noastre după lupte înverșunate s'au văzut silit să se retragă.

La sud de Bumbesti și la Cerua luptă de artilerie și patrulare.

Pe frontul sudic: La Dunăre și în Dobrogea nimic nou.

Comunicatul rus dela 13 Nov. anunță de pe frontul român următoarele: Dușmanul care în valea Jiului a întreprins ofensiva a respins trupele românești, acestea au trecut la ofensivă la nord și sud de această vale. Lupte înverșunate în regiunea Câmpulung și Orșova. Lupta continuă acolo. În Dobrogea, aripa stîngă a noastră e înaintat puțin la sud.

Generalul Arz despre soldatul român

Generalul v. Arz care conduce armatele noastre dela Ghimeș, Oituz și valea Troțușului, a declarat unui ziarist dela »Neues Pester Journal«:

Evenimentele militare de pe frontul ardelenesc s'au desfășurat conform planului. Trupele noastre s'au retras la început dela granița, tot după un plan anumit, și acum iară conform planurilor noastre luptăm pe pământ românesc.

Românilor le-a pierit nădejdea să mai năvălească în Ardeal.

Valoarea armatei românești, nu trebuie micșorată. Soldații români luptă relativ foarte bine și sunt adversari cari trebuie apreciați. De sigur, că rușii au mai multă experiență în război decât

românii, dar România trimete pe front trupele ei cele mai bune și mai temeinic instruite.

De aceeași părere e și generalul Falkenhain.

Regele României și Marghiloman

»Schweizerische Telegraphen Information« a-și dela corespondentul său special din București că provoacă mare senzație în cercurile politice, o lungă întrevedere între regele Ferdinand și Marghiloman. Circulă știri despre o nouă constituire a guvernului român.

Ziarul lui Marghiloman »La Politique« publică o declarație care într-o formă violentă se ridică contra acuzei răspândite din Paris, că Marghiloman și Petru Carp ar fi agenții Germaniei.

cadra de hidroplane au aruncat bombe asupra pozițiilor dușmane din Ronchi, Veremigliano și Doberdo. Un aeroplan dușman care a voit să atace escadra noastră a fost pus pe fugă.

LUPTLE DIN APUS

Englezii au mai ocupat un sat francez dela germani și continuă atacurile lor furioase. — Perderile singeroase ale trucezilor. — Flota engleză mereu atacată de submarinele germane.

Comunicatul german anunță de pe frontul anglo-francez:

15 Nov. — Bătălia la nord de Somme continuă. Încăerarea care a durat de dimineață până în adâncul nopții, face ca și ziua de 14 Nov. să intre în zilele de mare bătălie. În speranța că vor putea exploata succesul prim, englezii au atacat din nou cu mase mari la nord de Ancre și de mai multe ori întru Le Sars și Gueudecourt. Deși le-a reușit să ia satul Beaucourt, dar în toate celelalte puncte ale largului front de atac, furia asaltului lor s'a prăbușit cu mari pierderi în fața pozițiilor noastre.

În deosebi s'au distins la respingerea acestui asalt dușman, regim. de inf. 66 de Brandenburg, reg. 169 de Baden, și reg. 4 din divizia de gardă.

Puternice forțe franceze au cercat să ocupe pădurea St. Pierre Vaast. Dar atacul lor n'a avut succes — ci s'a terminat cu o înfrângere sângeroasă.

v. LUDENDORFF, primul maestru de cartier general.

— Un submarin german a scufundat un mare vapor de transportat trupe, de 12 mii tone, la apus de Malta. Alte submarine germane au scufundat vapoarele engleze Merazano, Bernicia, Korinth, Petroine, Cjan Buchanan.

— Se pregătește un mare consiliu al Ententei la Paris, care va discuta mijloacele pentru terminarea războiului prin evenimente decisive. În acest scop se va crea o nouă armată în Franța, compusă din contingente engleze, italiene și colorate. Italia va fi din nou rugată să trimeată urgent trupe în număr mare pe frontul apusan. Se va căuta apoi a se pune toată armata Ententei sub o comandă unitară, și flota Ententei se va pune sub o comandă unitară.

— Deputatul Tardieu și alți 50 deputați francezi, au pus întrebare guvernului francez, cât timp va mai dura războiul, căci în lunie, Briand a făcut declarația solemnă ca victoria finală pentru Franța, va veni la finele lui Sept. 1916.

Urcare de abonament

Aducem următoarele la cunoștința stimaților noștri abonați:

Scumpetea mereu crescândă a hârtiei, cernelei și a celuilalt material necesar pentru efectuarea ziarului — ne-a silit ca dela 1 Septembrie să urcăm prețul unui exemplar al ziarului nostru dela 6 fileri la 10 fileri.

În conformitate cu aceasta urcare a prețului pentru ciltorii cu numărul, trebuie să urcăm și prețul abonamentului.

În consecință, abonamentul ziarului nostru va fi până la finele anului:

Pentru ziarul zilnic:

Pe 3 luni --- --- --- Cor. 7.20

Pentru ziarul săptămânal:

Pe 3 luni --- --- --- Cor. 2.50

Abonamentul pentru abonații noi la mai multe exemplare e până la anul nou 1 coroană.

Avem credință, că stimații noștri abonați vor lua în considerare motivele serioase cari ne indeamnă la aceasta urcare a prețului de abonament, și ca și înainte ne vor acorda același sprijin cald.

Noi la rindul nostru ne vom sili să face din ziarul nostru cel mai bine informat, și cel mai interesant ziar zilnic român din Ungaria.

MERSUL RĂZBOIULUI**Cumplita bătălie dela Ancre și Somme continuă neslăbită**

La ce se reduc acum atacurile rusești. — Furioase asalturi ale armatei lui Sarrail pe frontul macedonean. — Trupele franceze părăsesc Atena. — Un atac reușit al nostru pe frontul italian.

De pe frontul rusesc au sosit următoarele știri pe ziua de 15 Nov.:

Pe frontul prințului Leopold al Bavariei: Nimic important nu s'a petrecut la forțele austro-ungare.

Höfer, mareșal locot.

Pe malul de răsărit al râului Narajovka, atacurile furioase rusești au fost îndreptate contra pozițiilor ce le-am luat acum de curând la apus de Krasnolesie, cari toate au fost respinse prin contra-atac.

v. LUDENDORFF

— Comunicatul rus dela 15 Nov. anunță: Viteazul general rus, Remezov, pe când inspecta o poziție la Gukalovce, a fost omorât de o explozie de bombă. Continuă lupte de artilerie și mine la Narajovka, în regiunea satelor Lipnica Dolna și Svitelnitza. În Carpații păduroși, atacurile dușmane la sud-vest de satul Dzubronia au fost respinse cu mari pierderi de dușman, cu baioneta. La sud de Dorna-Vatra continuă atacurile îndârjite ale dușmanului în regiunea Tulgheș și Hollo.

În noaptea de 10 spre 11 Noiembrie, o flotilă de torpiloare germane au pătruns în golful finlandez. Ceiața deasă a împiedicat descoperirea lor, astfel că dușmanul a avut timp mai multe minute să arunce 100 șrapnele asupra portului Baltisport. Cinci locuitori dintre cari 3 copii și 2 soldați au fost omorâți, 1 femeie și 4 soldați au fost răniți. 12 Cai au fost omorâți, mai multe clădiri au fost avariate. În retragerea dușmanului, am scufundat cele mai multe din torpiloarele lui. Urmărirea celorlalte torpiloare au fost împiedicată de ceața deasă și de descoperirea vapoarelor dușmane.

În Marea Neagră un submarin rus a distrus un vapor turc, a scufundat un alt vapor, și un al treilea l'a dus la Sebastopol.

Din Balcan au sosit următoarele știri:

De pe frontul macedonean, comunicatul german anunță următoarele pe ziua de 15 Nov.:

Față de violentele atacuri franceze în valea Monastir, au rezistat ferm trupele bulgare, în deosebi regimentul Balkanski a M. Sale Impăratului. În arcul Cernei, dușmanul a reușit să ocupe câteva înălțimi. Pentru a împiedica efectul de flanc contra pozițiilor noastre din vale am retras de acolo apărarea noastră.

Comunicatul bulgar anunță:

În tot cursul zilei, pozițiile din Valea Monastir au stat sub focul foarte înverșunat al artileriei

dușmane, în deosebi la răsărit de linia ferată. Puternicele atacuri ale dușmanului au eșuat față de rezistența îndârjită a trupelor noastre. Dușmanul care în unele puncte a pătruns în pozițiile noastre, a fost distrus. Numai în fața frontului unui batalion al nostru, am năvărat peste 400 cadavre dușmane. În arcul Cernei — lupte violente. Trupele bulgare și germane s'au tras în poziții la nord de satele Tepovtzi și Ișeghel.

— Din Grecia au venit următoarele știri:

— Ministrul de război francez, generalul Roques, a avut o audiență la regele Greciei. Scopul principal al acestei întrevederi a fost stabilirea unei zone, care să împiedice ciocnirile între armatele regelui și venizeliști

— Guvernul provizor al lui Venizelos voiește să contracteze un împrumut la Banca din Atena, pentru a fi împărțit provinciilor cari iau parte la mișcarea națională precum și la coloniile grecești din străinătate.

— Ziarele pariziene anunță că trupele franceze din Atena, vor fi retrase, asta în urma acordului survenit între amiralul francez Fournet, ministrul francez Roques și prim ministrul grec Lambros.

RĂZBOIUL CU ITALIA

În regiunea Görz câștigăm teren și prindem 475 italieni. — Localități italiene sub focul aeroplanelor noastre.

De pe frontul italian comunicatele lui Höfer anunță:

Situația e neschimbată. La răsărit de Görz, trupele noastre au luat un tranșeu italian, au prins 5 ofițeri și 475 soldați, capturând și șapte mitralieze.

HÖFER, mareșal locot.

— Comunicatul italian dela 14 Nov. anunță acțiuni de artilerie de ambele părți pe frontul Trentino, și de a lungul frontului Isonzo până la Marg. Aeroplanele austro-ungare fac stăruitor acțiuni de recunoaștere, aruncând bombe asupra Canale, San Bovo, unde au fost omorâți 2 soldați și mai multe vite. Hidroplane austriace au aruncat bombe asupra localităților Ravenna, Ponte Lagoscuro, Polesella, Mugnacaora și Aviano Polesino. Nici pagube, nici iertie. — (Vorbă să fie. — Nota Red.)

Comandantul flotei austro-ungare anunță: În orele de dimineață ale zilei de 14 Nov. o es-

Știrile zilei

Tăranului basarabean

Nu plânge 'n cântec, măi române,
Printre ogoare boierești,
Parcă viața-ți prohodescii
N'a fi tot rău — a fi și bine.
A răsări și pentru tine
Lucațărul dreptății, și
Nu-i fi tot rob, nu-i necăji
Trăgând nevoe până la moarte...
Te uită vezi: colo departe
S'arată laja altei soarte —
El vine îmbrăcat cu flori
Al tău frumosul viitorul
Viața nouă 'n fugă vine,
In urmă vechiul tot rămâne
Tu lasă-ți cântecul bătrân,
La alte cânturi te deprinde,
Cu alte gânduri tu te aprinde...
Și cere un traiu de bine plin!...

Gheorghe Tudor.

Prima zăpadă

Eri a căzut prima zăpadă în Budapesta. Au fost numai câțiva fulgi de zăpadă. Și astăzi au căzut câțiva fulgi în schimb însă, în munții Ardealului în Carpați ca și pe munții de pe frontul italian a căzut multă zăpadă. Viscotul e mare și ostașii noștri au de luptat și cu dușmanul și cu vremea grea.

Succesele unei companii române din Ardeal la Kiribaba

De pe frontul bucovinean ni se scrie:

Onorată Redacție,

Viu să vă împărtășesc cu multă bucurie că în luptele ce s'au dat cu rușii lângă Cirlibaba (Bucovina) în 6 Nov., s'a distins în mod deosebit compania a 10-a, a regimentului 31, batalionul 3, în majoritate alcătuită din Români și condusă de tânărul, dar energicul sublocotenent român Arsenie, originar din Gurariului, lângă Sibiu, așa că în momentul suprem, când brigada a 6-a își pierduse aproape orice speranță de a reține pe loc colosul dela Nord, d. sublocot. Arsenie, apărând pe teren cu Românașii săi a făcut minuni de vitejie, pentru care faptă, a fost laudat de divizionarul trupelor, aflătoare acolo. Pentru fapta aceasta ne exprimăm și noi admirația noastră. Întru mulți ani!

Fruntaș: Izidor Dopp.

Ministrul de interne pentru copii refugiaților din Ardeal

Din Oradea-Mare se anunță: Ministrul de interne Ioan Sandor a predat primăriei din Oradea-Mare, 10.000 coroane, cu care să se procure vestimente și încălțăminte pentru copii refugiaților din Ardeal, cari se află acolo. Se mai proiectează să se dea vestimente de iarnă și copiilor cari trec zilnic cu trenul prin Oradea-Mare spre Ardeal.

Parlamentul ungar,

se va întruni într-o scurtă sesiune la 7 Dec., cu care prilej guvernul va prezenta bugetul provizor pe 6 luni și o altă serie de legi. Apoi Came-

ra va fi închisă prin rescript regal. Viitoarea sesiune parlamentară va fi convocată pe la sfârșitul lui Aprilie sau la sfârșitul lui Mai 1917.

Distingerea unui maior român

Maiorul Cornel Frențiu, fratele episcopului grec din Lugoj, Vașer Frențiu, a fost distins pentru ținuta lui vitează manifestată cu prilejul încercării rușilor de a rupe frontul dela Baranovici — de monarhul nostru, cu crucea de Cavaler al ordinului Leopoldin cu decorații de război, iar dela împăratul Germaniei a primit Crucea de fier clasa II-a. În timpul războiului, viteazul nostru maior a mai dobândit distincții militare: Sig-num laudis, Crucea de merit pentru ofițer și ordinul coroana de fier clasa III-a cu decorații de război.

Memoriile lui Filipescu confiscate

După »Russkoje Slovo« Nicolae Filipescu a lăsat importante note politice. Prin aceste memorii, o serie de personalități politice din România, în deosebi Brătianu, Take Ionescu și chiar și regele, ar putea fi compromise. Lucrul acesta a îndemnat guvernul să confisce memoriile lui Filipescu.

Ce s'a discutat la conferința episcopilor

La conferința de toamnă a episcopilor romano-catolici și greco-catolici români, ce s'a ținut ieri la Budapesta, în sala de gală a seminarului central teologi, s'a dezbătut pe lângă chestiuni de ordin școlar și biserica și chestia îngrijirii suflatești pentru soldați, apoi despre situația preoților refugiați din Ardeal.

Notari ungari suspendanți pentru atacuri necorecte

Președintele noului oficiu de alimentațiune baronul Kürthy, a suspendat din serviciu pe primul notarul orașului Szabadka, dr. Iosif Krizse, fiindcă porcii tatălui său i-a vândut cu un preț ce trece peste prețul maximal, realizând astfel un profit ilegal de 10.000 coroane. Și notarul cercuat Desideriu Sajo din Erendred a fost suspendat din oficiu fiindcă n'a respectat dispozițiile de rechiziționare.

Rezervele de petrol ale României,

din valea Prahovei (Câmpina, Baicoi, Buștenari, Moreni, etc.) au fost transportate toate în interiorul României, pentru a nu cădea în mâinile armatei centrale, dacă își vor continua marșul în valea Prahovei. A fost suspendată întreaga producție de petrol în România, încă dela începutul războiului.

Se întorc refugiații în Ardeal

Încă o mie de refugiați din Ardeal au plecat ieri, cu un tren special din gara de Vest, Budapesta, spre căminurile lor. La gara, refugiații au fost salutați de reprezentanții guvernului, ospătați și prevăzuți cu vestimente calde.

Bancnote de 1 coroană,

vor fi emise de Banca austro-ungară, încă înainte de sărbătorile Crăciunului.

Duma rusească,

a fost redeschisă la Petersburg, după un serviciu religios în prezența tuturor miniștrilor.

Militari români decorați

Sergentul de ștab, d. Teodor Cădar, român din comuna Alsoban, comit. Sălajului, care servește

la reg. 31, 3-lea batalion, în secția mitraliezelor în luptele ce s'au dat în Galizia, lângă Delatin, s'a distins în mod eroic. A fost distins cu medalia de argint cl. I. și avansat la rangul de subofițer (Offizier-Stellvertreter). La mulți ani!

Tragedia unei învățătoare

Din Gyula se anunță: Învățătoarea de 26 ani doamna Ilona Kanabe, dela școala civilă de stat din localitate, s'a otrăvit la prepararea gândacilor cu otrava ce a folosit-o. A murit după două săptămâni de chinuri grele. Învățătoarea era de o frumusețe răpitoare și acum două luni s'a măritat cu profesorul de gimnaziu Kanabe, care acum e pe front. De ce și-a pus capăt vieții, nu se știe.

Domnișoară — doamnă

Din Dresda se anunță: Eri a apărut un decret regal în care se hotărăște, ca miresele soldaților cari au murit pe câmpul de luptă, ca semn de stima să poată purta titlul de doamnă.

Un orașel polon distrus de foc

Orașelul Zichlin lângă Varșovia a fost distrus aproape în întregime de un foc, care a izbucnit în marea moară cu aburi și de acolo cu mare repezițiune s'a întins în toate părțile orașelului. Pagubele trec de 5 milioane coroane.

Moartea ambasadorului german din Viena

Din Viena se anunță că ieri la ora 6 seară a murit pe neașteptate, ambasadorul Germaniei, Enrie Leonhard v. Tschirschky u. Bogendorff. De mai mult timp suferea de o boală internă, și acum 14 zile și-a făcut o operație care a reușit. Dar ieri s'a produs o colicinare de artere, care i-a pricinuit moartea.

Dela 1907 v. Tschirsky, e reprezentantul Germaniei la Viena, și a adus servicii prețioase pentru amicitia ambelor Monarhii. Monarhul și împăratul Germaniei au fost îndată încunostințați de moartea ambasadorului. Tschirsky moare în vârstă de 58 ani și lasă în urma lui o văduvă cu trei fiice.

Dela administrația »Foaia Poporului Român«, Budapest. VII., Ilka-utea 36 se poate comanda următoarele:

Harta Europei împreună cu harta Ardealului

cea mai nouă ediție, care cuprinde toate țările învrăjbite, fiecare țară separat colorată costă 1.50 cor., plus 10 fileri porto postal.

Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Fr. S. S. episcopul Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali).
Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 fileri;
50 exemplare cu porto postal 3 cor. 20 fileri;
100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.

Visul Maicii Domnului

(carte legată) cu porto postal 45 fileri

De ce cântă păsările?

»Cântecul privighetorii, de pildă, — îmi povestea prietenul meu (după Naumann și Brehm) — este așa de perfect și așa de original, sunetele așa de pline, variațiunea atât de plăcută și armonia atât de fermecătoare, încât cu adevărat ne umple de mirare; cu o grație nespūsă strolele dulci fluierate se alternează cu strofe răsunătoare, strolele plângătoare cu strofe vesele; și pe când cântecul uneia începe dulce, crește cu încetul în putere și moare în suspine, cântecul alteia preludează cu note repezi și de o plăcută duritate, trece la note melancolice, asemănătoare cu cele mai curate sunete de flaut, și pe acestea le schimbă iarăși pe nesimțite în sunete vesele... Un tempo moderat și pauzele dintre stofe măresc efectul acestor melodii fermecătoare... Cântecul unei privighetorii, ca să fie bun, trebuie să cuprindă 20, până la 24 de strofe diferite; la mulți cântăreți variațiunea este mai mică. În această privință, localitatea are o influență însemnată; căci de oarece privighetorii tinere fac întotdeauna școală la cele mai bătrâne din aceeași localitate, se înțelege ușor de ce într-o regiune se aud aproape exclusiv cântăreți excelenți, pe când în altă regiune se aud numai cântăreți mai puțin înzestrați. Masculii bătrâni întrec în todeauna pe cei tineri; căci și la păsări »arta nobilă cere să fie exercitată«.

— În purtarea ei, privighitoarea vădește o fire prevăzătoare, liniștită, serioasă. Mișcările îi sînt pline de cuminenție și demnitate; ațutudinele trădează mândrie, iar gesturile par a arăta conștiința unei superiorități recunoscute. — Prin urmare nu începe nici o indoială, încheie prietenul meu, cu păsările cântătoare se desfată ele însele cu cântul lor, și-și dau foarte bine samă de talentul cu care sînt înzestrate.

— Ei, dar de ce cântă păsările? — Selecțiunea sexuală, îmi răspunde prietenul meu, — după Darwin. Acele păsări de sex masculin care au impresionat plăcut urechia femeii, au fost preferate, s'au reprodus și au transmis urmașilor această însușire a lor. Naturaliștii au stabilit de mult că masculii, singuri înzestrați cu talent muzical, se inspiră mai ales în timpul ritului, când se întrec între ei în fața femeii, provocând-o prin chemări și cântece aprinse, prin sărituri drăgălașe, prin jocuri în zbor, și sfârșind întrecerea printr-o luptă adesea ucigătoare. Cântecul privighetorii, de pildă, nu răsună nici odată așa de aprins, ca atunci când intră în joc gelozia și când fiecare dintre concurenți întrebunțează talentul muzical ca o armă pe care caută să o mănușască peoată se poate mai bine. Tot selecțiunea sexuală a produs la păsări și culorile așa de frumoase și variate ale penișului. Ba la o întregă serie de păsări tropicale, masculii îmbracă anumite podoabe numai în timpul ritului; această »haină de nuntă«, cum o numesc naturaliștii, pe lângă culori frumoase mai are de obicei și o coadă foarte lungă pe care paserea o leapădă apoi, fiindcă în viața obicinuită o atare greutate i-ar fi vătămătoare în lupta pentru existență.

— Bine, dar de ce nu cântă și celelalte animale? De ce selecțiunea n'a luat și la ele aceeași cale? Răspund că știm doară că la alte ființe viețuitoare, selecțiunea a produs alte însușiri — de pildă vigoarea și mărimea masculului. Va să zică, dacă la păsări selecțiunea a luat această cale — a sunetelor muzicale — pricina nu poate fi alta, decât că păsările au o asemenea predispoziție. Și atunci ajungem tot de unde am plecat: Care-i pricina acestei inclinațiuni? De ce cântă păsările?

Prietenul meu, naturalistul, n'a fost în stare să găsească explicația, și nici eu n'am găsit-o în numeroase cărți și enciclopedii pe unde am căutat-o. Am găsit-o însă pe urmă, pe calea reflecțiunii, și iată prin care raționament.

Dacă un animal — sau o plantă — are un caracter excepțional, adică un caracter pe care nu-l mai regăsim în toată seria din care face parte acest animal, e cât se poate de probabil fiind samă de legea corelației, că un atare caracter se află în strinsă legătură cu celelalte caractere excepționale, ale aceluiași animal. Și din toate aceste caractere excepționale, unul va

fi cauza generală a celorlalte. Așa de pildă: de ce are elefantul trompă și colți așa de lungi? Care-i pricina acestor caractere, excepționale în toată clasa mamiferilor? Pricina trebuie căutată în locul excepțional pe care-l ocupă elefantul între mamifere: că este cel mai mare și cel mai greu, deci cel mai puțin mlădios; că de aceea are picioarele ca niște coloane și gâtul scurt și țepăn; că nu poate prinde cu gura ca tigrul, și nici săvârșii cu picioarele cum săvârșe calul — iată de ce i-a dat natura trompă puternică și

mlădioasă, cu care apucă și lovește, și colții amenințători, care-i iesă din gură înaintea dușmanului. Particularitățile analoage la celelalte mamifere din ordinul multungulatelor — trompa tapirului, cornul rinocerului, colții ipopotamului, ritul și colții extraordinari de groși ai unei anumite specii de mistreț (— nu sunt decât aplicațiuni diferite și pe o scară mai mică ale aceluiași principiu general.

Va urma —

Ultima oră

Franța, Anglia și Italia contra politicii Rusiei

Berlin, 16 Nov. — Corespondentul din Stockholm al ziarului »Berliner Lokalanzeiger« relatează despre neînțelegeri anglo-ruse, pricinuite prin polemica despre independența Poloniei. În data după ce a sosit la Petersburg știrea despre restabilirea regatului polon, ambasadorul englez, Buchanan a cerut o audiență la țar, care audiență a durat trei ore. După audiență, ambasadorul englez s'a întors foarte agitat la Petersburg, și a declarat în cercurile engleze că de data asta va încerca o lovitură decisivă contra guvernului Stürmer, căci sub regimul acestuia de abea se mai vede că Rusia e aliata Angliei.

Chestia poloneză a fost totdeauna o chestie de neînțelegere între statele Ententei. De mult Rusia ar fi proclamat independența Poloniei, dacă Stürmer n'ar fi venit la putere.

Și ambasadorii Franței și Italiei au fost primiți în audiența de țar. În cercurile diplomatice se așteaptă ca acești trei ambasadori să predea zilele viitoare ministrului de externe rus, o notă verbală, în care se spune, că puterile aliate apăsene dezaproba politica dusă de Rusia, și că o continuare a acestei politici păgubește cauza comună a Ententei.

Infrângerea lui Hughes — o fericire pentru Ententa

Geneva, 16 Nov. — Ziarele pariziene, ocupându-se de biruința lui Wilson la alegerea de președinte pentru Statele-Unite — spun că infrângerea lui Hughes este o fericire pentru Ententa. Hughes, în taină a fost dușmanul cel mai mare al Ententei, — de aceea e greu de înțeles ajutorul ce i-l'a dat Ententa. Wilson ar fi promis să fie neutralizat față de Germania.

Ziarul englez »Financial Times« anunță din Newyork, că notările de curs la bursă au fost

defavorabil influențate de știrea, că Wilson proiectează să întreprindă curând pași definitiv, pentru realizarea păcii. Se crede, că încă în timpul iernei Wilson va organiza mișcarea de pace. La Washington va convoca pe reprezentanții statelor în război, în care să se clarifice cererile minimale ale tuturor partidelor iar aceasta conferință să cronască calea pentru o a doua conferință care să servească, ca tratative pentru pace.

Poșta administrației

În chestia »Octoiului«. — Facem cunoscut abonaților noștri, cari au comandat la noi »Octoiul« că momentan librăria noastră nu dispune de asemenea exemplare. Așteptăm să ne sosească o mare comandă dela editor.

— Rugăm pe abonații noștri, să nu ne trimeată bani în plic sau corespondență închisă — căci pe lângă că-i oprit de lege — se mai perd și banii — așa că ne sosesec scrisorile deschise, și nu putem împlini cererea făcută de abonat care ne trimite pe această cale bani.

— Pentru schimbările de adresă, repetăm încă odată, este a se plăti o taxă de 40 fileri, căci reclamă multă osteneală în administrație, expediție și tipografie.

Editor și redactor responsabil:

MARCEL BRĂNĂȘIU.

Tipografia »Poporul Român«, VII., Ilka-utca 36

Cântece din război

În bogata literatură ce a apărut în timpul războiului, cuprinzând culegeri de piezii populare plăsmuite de geniul popular, de bună seamă că cea mai nouă broșură apărută:

Cântece de dor și jale ale eroilor noștri de pe câmpul de luptă și din spitale

scosă în editura »Foi Poporului Român« este o lucrare prețioasă în privința aceasta. Ea dă o icoană minunată de bună cum gândește, cum simte și cum luptă soldatul român aflat pe frontul rusec, italian sau sârb.

În broșura aceasta sunt adunate cu îngrijire cele mai frumoase poezii ce le-au scris soldații de pe toate fronturile și simți o plăcere deosebită citind vers după vers, așa cum fiii poporului nostru le-au iscodit.

Indemnăm pe toți cetitorii noștri să-și procure această culegere de poezii pe care să o păstreze în biblioteca lor și mai târziu ca o amintire a teribilului război, în care neamul nostru și-a vărsat sângele cel mai generos. Prețul unui exemplar e de 56 fileri, plus 5 fileri porto postal.

Advocat român

refugiat din ținuturile invadate, dorește să preia conducerea unui birou advocatual. Vorbește și limba germană. — Eventuale oferte să se trimită la administrația ziarului »Foaia Poporului Român«.